

RAHBAR KADRLARNI ISH USLUBIYATI VA UNI BOSHQARUVDAGI ROLI

Karorov Akramjon Sattarovich

Abdulla Avloniy nomidagi milliy-tatqiqot instituti magistranti

Annotatsiya: Maktablar samaradorligini oshirish uchun rahbar xodimlarni boshqarish jarayonining faoliyati ishlab chiqilishi kerak. Maktablarda xodimlarni boshqarish jarayonining mazmunili tadqiq qilish va mexanizmini ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: tashkilot, xodimlarni boshqarish, ishlab chiqish vositalari, texnologiyalar, innovatsion takliflar.

Hozirgi bosqichidagi eng muhim muammolardan biri bu maktablarda boshqaruv kadrlari bilan ishlashni takomillashtirish muammosidir. Tashkilotlarning ichki boshqaruv tizimi uchun rahbar - bu yangi turdagi boshqaruvchi bo‘lib, uning asosiy faoliyati mehnat, aql va boshqa odamlarning xatti-harakatlarini rag‘batlantirish orqali belgilangan maqsadlarga erishishga qaratilgan. O‘rganish uchun taklif etilayotgan boshqaruv xodimlarining raqobatbardoshligini oshirish muammosi, albatta, dolzarb bo‘lib, zamonaviy sharoitida rahbarlikni boshqarish tashkilotning samarali faoliyatida hal qiluvchi omilga aylanadi va bu strategik boshqaruv siyosatida hisobga olinishi kerak. Maktablarda xodimlarni boshqarish jarayoni quyidagi elementlarni o‘z ichiga oladi: texnik vositalar majmuasi;

xodimlarni boshqarish uchun axborot bazasi;

mehnat va xodimlarni boshqarishni tashkil etish usullari va usullari majmui;

huquqiy baza;

xodimlarni boshqarish bo‘yicha dasturlar va texnologiyalar.

Xodimlarni boshqarish - bu tizim ma’lumotlari va funktsional boshqaruv tsikli orqali o‘ziga xos va yuqori tizimning (tashkilotni boshqarish tizimi) tartibli va barqaror holatini ta’minlaydigan bir xil yaxlitlik hisoblanadi. Shuning uchun

xodimlarni boshqarish jarayoni bir vaqtning o'zida funksional tizim bo'lib, u o'z navbatida qismlarga bo'linadi, masalan, xodimlarni tanlash, baholash, moslashtirish [1].

1. Anisimov O.S., Derkach A.A. Umumiy va boshqaruv akmeologiyasining asoslari. M.; Novgorod: SET, 1995. 272 p.

Rahbarlik mahorati maktab, firma va kompaniyalarda yo'lga qo'yilgan mahsulot ishlab chiqaruvchilar yoki xizmat ko'rsatuvchilar mehnatining samarali tashkil qilinishiga bog'liq. Shuningdek, uning faoliyati ishlab chiqarish natijalariga sezilarli ta'sir ko'rsatuvchi va boshqaruv funktsiyalarini tezkor ravishda amalga oshirib boruvchi hatti-harakatlar jamlanmasini o'zida mujassam etadi. Mahoratli rahbar to'g'ridan-to'g'ri moddiy boylik yaratmasdan, biroq uning boshqaruvchilik faoliyati ishlab chiqarish jarayonida yuzaga keladi. Shuningdek, rahbar mahorati ishlab chiqarish ko'rsatkichlarida kuzatiladigan o'zgarishlar asosida baholanadi.

Ko'rinib turibdiki, rahbar mahorati korxonaning samarali faoliyatiga ulkan ta'sir ko'rsatuvchi omil hisoblanadi. Ayni vaqtda mamlakatimiz Prezidenti Shavkat Mirziyoev tomonidan iqtisodiyotni rivojlantirish, korxonalarning boshqaruv faoliyatini samarali tashkil qilish, yurtimizdagi barcha sohalarda ish faoliyatini strategik reja asosida xizmat ko'rsatish korxonalarini rivojlantirish bo'yicha bir qator qarorlar qabul qilindi. 2017 yil 7 fevralda Prezident Shavkat Mirziyoev Farmon bilan tasdiqlangan —Harakatlar strategiyasida mamlakatimizni rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi belgilab berilgan.²

Avvalo, ushbu ustuvor yo'nalishlar va ulardagi amalga oshirilishi nazarda tutilgan vazifalar hamda chora-tadbirlarning ijrosi bugungi kunning hayotiy va ijtimoiy zarurati ekanligini ta'kidlash lozim. Shu bilan birgalikda Prezidentimiz Shavkat Mirziyoev O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 25 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruzasida quyidagilarni ta'kidlab o'tdilar.

Bugungi kunda dunyo miqyosida shafqatsiz raqobat tobora keskin tus olmoqda. Bunday murakkab sharoitda zamonaviy ilm-fan va innovatsiya yutuqlarini keng joriy etish bo'yicha biz uzluksiz ish olib borishimiz kerak. Nega deganda, bu masala hozirgi vaqtda aholi farovonligini yuksaltirish, davlat va jamiyat hayotining barcha sohalarini barqaror rivojlantirish, Vatanimizning yorug' kelajagini bunyod etishning hal qiluvchi omiliga aylanmoqda.³

Kadrlar boshqaruvining roli ortib borayotganiga qaramay, bu masalani davlat tomonidan tartibga solish hali ham yetarli emas. Mintaqaviy darajada statistik hisobot tizimini qayta tiklash, mehnat resurslari sifatini yaxshilash bo'yicha normativ hujjatlarni qabul qilish va xodimlarni sertifikatlash tizimini yaratish kerak. Ushbu chora-tadbirlar maktablarda raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi, bu esa xodimlarning sifati va raqobatbardoshligiga bevosita bog'liqdir. Raqobatchilar va raqobat sharoitlarini o'rganish maktablar uchun, birinchi navbatda, uning boshqa ish beruvchilarga nisbatan afzalliklari va kamchiliklari qanday ekanligini aniqlash va o'zining muvaffaqiyatli raqobat strategiyasini ishlab chiqish va raqobatdosh ustunlikni saqlab qolish uchun xulosalar chiqarish uchun talab qilinadi.

2 Mirziyoyev Sh.M. —2017-2021-yillarda O'zbekistonni rivojlantirishning beshta ustuvoryo'nalishi bo'yicha —Xarakatlar strategiyasi|| Farmoni 7 fevral 2017 yil.

3 Mirziyoyev Sh.M. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganligining 25 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruza. 2017 yil 7 dekabr.

Rahbarning ish uslubi - bu boshqaruv jarayonida u yoki bu masalalarni hal qilishda uning o'ziga xos yondashishidir. Rahbar qaror qabul qilganda, uning bajarilishini tashkil etganda va qo'l ostidagi kishilar ishini nazorat qilganda u o'z vazifalariga muvofiq ish ko'radi. Biroq har bir rahbar bunda o'ziga xos ravishda, boshqaruv jarayonida o'zi uchun mos bo'lgan, o'z rahbarlik uslubini belgilaydigan usullar bilan xarakat qiladi. Mutlaqo bir xil ikki kishi bo'lmaganidek, rahbarlikda

ham mutlaqo bir xil uslub yo‘q. Rahbarlik uslubi rahbarlarning o‘z qo‘l ostidagilari bilan aloqasida, ularning o‘zaro munosabatlarida tarkib topadi

Foydalangan adabiyotlar ro‘yxati.

1. Karimov I.A. Mamlakatimizni 2015-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlari hamda 2016-yilga mo‘ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan Vazirlar Mahkamasining majlisidagi “Bosh maqsadimiz – mavjud qiyinchiliklarga qaramasdan, olib borayotgan islohotlarni, iqtisodiyotimizda tarkibiy o‘zgarishlarni izchil davom ettirish, xususiy mulkchilik, kichik biznes va tadbirkorlikka yanada keng yo‘l ochib berish hisobidan oldinga yurishdir”. /Xalq so‘zi. 2016 yil 17- yanvar.
2. Karimov I.A. —2012-yil Vatanimiz taraqqiyotini yangi bosqichga ko‘taradigan yil bo‘ladil. T.: O‘zbekiston, 2012.
3. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent: —O‘zbekiston NMIU, 2017. – 488 b.
4. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. – Toshkent: —O‘zbekiston NMIU, 2017. – 104 b.
6. Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: —O‘zbekiston NMIU, 2017. – 56 b.
7. Mirziyoev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta’minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – Toshkent: —O‘zbekiston NMIU, 2017. – 48 b.